

२. वाळू घाटांची सार्वजनिक सुनावणी, सोलापूर जिल्हा, महाराष्ट्र

१) प्रस्तावना -

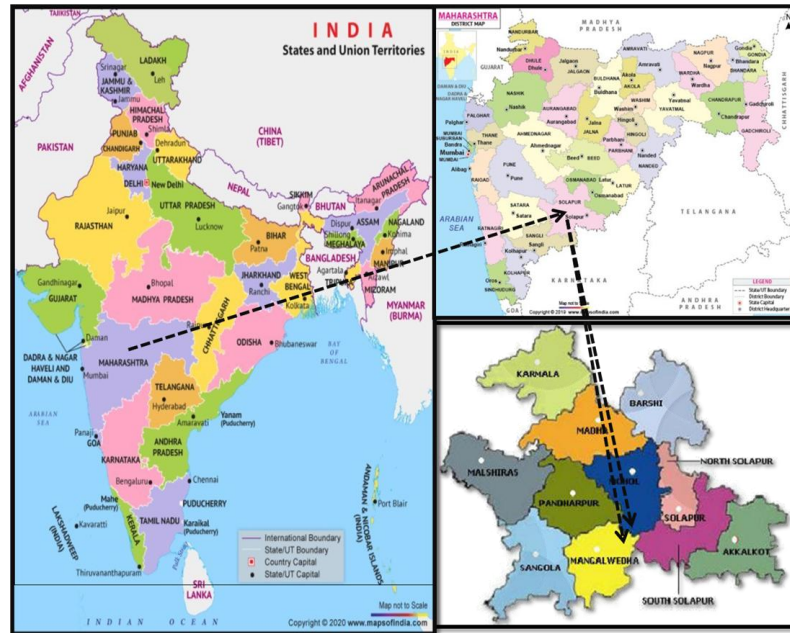
* सोलापूर जिल्ह्यातील मोहोळ आणि मंगळवेढा तालुक्यातील शोधलेल्या २ वाळू घाटांची पर्यावरणीय अनुमती

* महाराष्ट्र सरकार पत्र क्र. संकिर्ण-२०१९/पी.के. ०१/त.के.३ दिनांक ०३.१२.२०१९ नुसार ५ हेक्टर पेक्षा कमी क्षेत्र असणाऱ्या खाणीसाठी सार्वजनिक सुनावणी आयोजित केली आहे.

* दिनांक २३.१०.२०२० नुसार मे. इक्वीनॉक्स एनव्हायर्नमेंटस प्रा.लि. यांना वाळू घाटाच्या पर्यावरणीय मंजूरीच्या कामासाठी जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर यांच्या वतीने वर्क ऑर्डर नं. क्रमशः/कार्य२/गौ.खा./आरआर-२२६६/२०२० नुसार कार्य दिले आहे.

* पर्यावरणीय मंजूरीसाठी फॉर्म-१ एम.प्री. फिजिबीलिटी रिपोर्ट, एनव्हायर्नमेंट मॅनेजमेंट प्लान, रिस्क असेसमेंट, डि.एस.आर, मंजूर केलेला वाळू घाटांचा मायनिंग प्लान, जनसुनावणी अहवालासहित जमा करावा.

२) स्थळ नकाशा

३) वाळू घाटांची यादी

Sand Ghat selected for 2 Sand ghat spot Auction 2021 Solapur district										
S. No.	Name of Sand Ghat	Name of Taluka	Name of River	Adjacent Land Gat No.	Total area in Hect.	Sand ghat Measurement in meter			Mineable Sand in brass	Upset Price Rs.
						Length	Width	Depth		
3	Ardhnari&	Mohol& Mangalvedha	Bhima	28, 26, 25	4.394	338	130	1	15526	63967120
	Bathan			164, 167-174						
4	Ardhanari	Mohol& Mangalvedha	Bhima	7-9	4.466	308	145	1	15780	65013600
Total					8.86				31306	128980680

४) खाणकाम कार्यपध्दती

१) खाणकाम कार्य - ओपन कास्ट विना ड्रिलींग व स्फोट न करता हाताने केलेले कार्य, मनुष्यबळाचा, घमेली, कुदळ, फावड्या सारख्या उपकरणांचा वापर केला जाईल. वाळूचे उत्खनन हे केवळ कोरड्या नदीपात्रातून केले जाईल. वाळू घाटातून वाळूचा अंदाज बांधण्यासाठी खालील कार्यपध्दती अवलंबली जाईल.

* १० मी. व १० मी. अंतरावर सिमांकन आणि स्थिर चिन्हांकन

* प्रत्येक ग्रीड मधून वाळू संशोधनासाठी ऑगर ड्रिलर वापरला जाईल.

* वाळू घाटांमध्ये छिद्र करण्यासाठी १० मी. व १० मी. ग्रीड पॅटर्नमध्ये ऑगर ड्रिलर वापरला जाईल.

* मोजपट्टीने छिद्रांची मोजणी केली जाईल.

* सर्व मोजणी झाल्यावर नदीच्या वाळू घाटांची सरासरी खोली मीटरमध्ये गणली जाईल.

२) उपकरणे/साधने - कुदळ, घमेली, ट्रॅक्टर व ट्रॉली

३) दळणवळ - ट्रॅक्टरने भांडारगृह किंवा ग्राहकां पर्यंत

४) पुनर्भरण - उत्खनन झालेल्या भागांचे मान्सुन नंतर आपोआप पुनर्भरण होईल. नदीकाठावर व दळणवळणाच्या रस्त्याच्या बाजूने वृक्ष लागवड केली जाईल.

५) पर्यावरणीय व्यवस्थापन योजना -

१. हवा प्रदुषण व्यवस्थापन -

- * वाळू वाहतुकीच्या कच्च्या रस्त्यावर पाण्याची फवारणी केली जाईल
- * वाळू वाहतुक करणाऱ्या ट्रॅक्टर व ट्रकवर ताडपत्री आच्छादीत केली जाईल
- * वाळू वाहतुकीसाठी होणाऱ्या वाळुचे गाळण योग्यरितीने बंद करून प्रतिबंधीत केले जाईल.
- * नदिकाठ आणि वाळू घाटा नजीकच्या मोकळ्या जागेवर वृक्ष लागवड केली जाईल.

२. ध्वनी प्रदुषण व्यवस्थापन -

- * खाणकाम व वाळू वाहतुक ही केवळ दिवसा केली जाईल.
- * अपेक्षा आहे कि वाळू वाहतुकीमुळे आवाज होतो, खात्री देतो की वाळू वाहतुक करणाऱ्या वाहनांची देखभाल करून आवाज कमी होईल.
- * वाळू वाहतुक करणाऱ्या वाहनांचा वेग नियमित राहिल.

३. जल प्रदुषण व्यवस्थापन

- * वाळू उत्खनन हे केवळ कोरडया नदीपात्रापासुन केले जाईल.
- * उत्खनन केलेल्या खड्ड्यांची देखभाल नदीच्या पाणी पातळीवर केली जाईल.
- * नदी प्रवाह निष्क्रीय पात्राकडे वळवला जाणार नाही.
- * नदीपात्रात वाहने धुण्यास बंधनकारक राहिल.
- * उत्खनन कार्यातुन कोणताही प्रवाही निर्माण होणार नाही.
- * कामगारांसाठी फिरते शौचगृह पुरवले जाईल.
- * मान्सुन व पुर काळात उत्खनन बंद राहिल कि ज्यामुळे वाळूचे पुनर्भरण होईल.

४. जमीन पर्यावरण-

- * वाळू उत्खननामुळे काही अंशी कोरडया नदीपात्रात खड्डे तयार होतील. परंतु मान्सुनमध्ये त्याचे पुनर्भरण होईल

- * पॉलिथीन पिशव्या, जुट पिशव्या इ. सारख्या टाकावु वस्तुंना नदिपात्रात टाकण्यास प्रतिबंध राहिल.
- * मंजूर क्षमतेच्या पेक्षा जास्त उत्खनन होणार नाही.
- * नदिकाठ आणि नजिकच्या रिक्तस्थानी वृक्षलागवड केली जाईल.
- * **हरितपट्टा व्यवस्थापन योजना -**

हरितपट्ट्याचे स्थान	लीझ सिमेच्या दोन्ही काठांवर आणि नदीपात्रा
लागवड करणाऱ्या झाडांची संख्या	बाहेरील रस्ता ५०० वृक्ष प्रति हेक्टर
निवडण प्रजाती	

लागवडीसाठी शिफारस केलेल्या वृक्ष प्रजाती

वनस्पतीचे नांव	स्थानिक नांव	महत्व
अझाडीराकटा इंडिका	लिंब	लिंब तेल व लिंब उत्पादने
टेक्टोना ग्रांडीस	टिक	जैवप्रतिबंधक, प्रतिजैवक, अँटीफंगल
फायकस रिलीशीओसा	पिंपळ	औषधी वापर, फळ व अंजीर
बांबुसा वल्गेरीस	बांबू	कृमीनाशक, औषध, वाहक विरोधी
माधुका लोंगीफोलिआ	महुआ	उत्तेजक, कफ नियंत्रक

६) व्यवसायिक आरोग्य सुरक्षा व्यवस्थापन -

- * खाण चालकाने वैयक्तिक प्रतिबंधात्मक साधने पुरवली पाहिजेत.
- * संरक्षक शिरस्त्राण व पादत्राणे, तसेच कान, डोळे व हातासाठी प्रतिबंधात्मक उपकरणे.
- * कामगारांना धुळीसाठी मास्क पुरवावे.
- * खाणकाम जागेवर प्रथमोपचार पेटी पुरवली जाईल.

७) निष्कर्ष -

- * पर्यावरण व वन मंजुरी मंत्रालयाच्या मार्गदर्शक तत्वांच्या अन्वये अर्ज केलेल्या महाराष्ट्रातील सोलापूर जिल्ह्यातील मोहोळ व मंगलवेढा तालुक्यातील ७ वाळू घाटांचे लीझ क्षेत्र ५ हेक्टर पेक्षा कमी असून बी-२ प्रवर्गामध्ये येते.
- * अल्पप्रमाणात केलेल्या उत्खननाचा पर्यावरणावर काही विशेष परिणाम होणार नाही आणि नजीकच्या समुदायाला फायदेशीर सिध्द होईल.
- * प्रस्तावित प्रकल्पामुळे अप्रत्यक्षरित्या स्थानिक लोकांना रोजगार मिळेल.
- * प्रस्तावित प्रकल्प सामाजिक पायाभूत सुविधा आणि सर्वांगीण प्रदेश विकासासाठी सकारात्मक योगदान देईन.
- * पर्यावरण आणि वन मंत्रालयाच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार सर्व पर्यावरणीय मुद्दे असे कि, हवा , पाणी, ध्वनी, जमीन, घनकचरा व्यवस्थापन यांच्याशी डिल केली आहे.